

Vlaams
Parlement

stuk **2336** (2013-2014) – Nr. 1
ingediend op 23 december 2013 (2013-2014)

Voorstel van decreet

van de heren Dirk de Kort en Jan Roegiers,
de dames Lies Jans en Caroline Bastiaens,
de heer Steve D'Hulster, mevrouw Tine Eerlingen
en de heer Sas van Rouveroi

houdende wijziging van
het decreet van 2 maart 1999
houdende het beleid en het beheer
van de zeehavens

TOELICHTING

1. Inleiding

Het voorstel van decreet houdende wijziging van het decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens (het Havendecreet), heeft tot doel een aantal knelpunten waarmee de vier Vlaamse havenbedrijven en het Vlaamse Gewest geconfronteerd worden en die het gevolg zijn van onduidelijkheden in het Havendecreet, aan te pakken. Die tamelijk technische knelpunten hebben onder andere betrekking op:

- de definitie van uitrustingsinfrastructuur;
- de definitie van ligplaatsen;
- de definitie van havendomein;
- de mogelijkheid om uitkeringen van het Vlaamse Gewest aan een havenbedrijf in te houden of terug te vorderen;
- de beslissing van de raad van bestuur van een havenbedrijf om bestuursbevoegdheden over te dragen aan het directiecomité;
- het genderevenwicht in de raad van bestuur van een havenbedrijf;
- het toezicht van de gewestelijke havencommissaris op de beslissingen van de algemene vergadering van een havenbedrijf.

Naast een ‘technische’ herziening van het Havendecreet houdt voorliggend voorstel van decreet ook een aantal meer beleidsmatige voorstellen in. Die kunnen als volgt samengevat worden.

Havengebonden diensten

Het begrip ‘havengebonden diensten’ wordt gespecificeerd en vervangen door de openbare havendiensten. Het kader waarbinnen de havenbedrijven de vrijheden uitoefenen waarover ze krachtens het Havendecreet beschikken om de openbare havendiensten vast te stellen en te organiseren, wordt geëxpliciteerd.

Havengelden

Op grond van het Havendecreet behoren de vaststelling en de inning van havengelden tot de havenbestuurlijke bevoegdheden. De havenbedrijven zijn als enige bevoegd om die bevoegdheid uit te oefenen.

De huidige decretale bepaling inzake de havengelden bevestigt de voormelde beginselen, maar omschrijft slechts beperkt de soorten van havengelden en de wijze waarop ze moeten worden vastgesteld en bekendgemaakt. Met dit voorstel van decreet wordt op dat punt een nader juridisch kader geboden, zodat de rechtszekerheid ter zake voor de havengebruikers en de havenbedrijven wordt versterkt.

De rol van de havenbedrijven als gebiedsbeheerder

In het kader van de eenheid van beheer in het havengebied worden de havenbedrijven erkend als gebiedsbeheerder binnen het havengebied. Als gebiedsbeheerder hebben de havenbedrijven een adviserende bevoegdheid met het oog op de impact van mogelijke beslissingen van andere overheden op de ontwikkelingskansen die aan de haven zijn gegeven in het kader van de afbakening van het havengebied. Als gebiedsbeheerder kunnen de havenbedrijven tevens gebiedsgerichte initiatieven ontplooien.

Subsidies voor het onderhoud van ligplaatsen langs maritieme toegangswegen

De mogelijkheid om subsidies te geven voor het onderhoud van ligplaatsen langs maritieme toegangswegen wordt op 1 januari 2015 opgeheven.

Bijzondere bepalingen met betrekking tot het havengebied van Gent

Om discussies uit te sluiten en een uniform beheer binnen de grenzen van het havengebied te waarborgen, wordt bevestigd en geëxpliciteerd dat het havengebied van Gent zich deels bevindt op het grondgebied van de stad Gent en deels op dat van de gemeenten Evergem en Zelzate. Er wordt verduidelijkt dat het Havenbedrijf Gent bevoegd is voor het gehele havengebied van Gent, ongeacht de rechtsvorm van het Havenbedrijf Gent.

2. Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Deze bepaling behoeft geen toelichting.

Artikel 2

Voor de toelichting bij de wijzigingen inzake de havengebonden diensten (punt 2°, c), en 3°) wordt verwezen naar de toelichting met betrekking tot artikelen 16 en 17 van het Havendecreet.

Er wordt verduidelijkt dat niet de spoorwegen van lokaal belang, maar alleen de zaten van spoorwegen van lokaal belang behoren tot de uitrustingsinfrastructuur.

Uit het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2001 houdende de aanduiding van de maritieme toegangswegen en de bestanddelen van de haveninfrastructuur, zoals gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006, volgt dat de ligplaatsen niet behoren tot de maritieme toegangswegen. Dat wordt nu ook verduidelijkt in het Havendecreet. Er wordt een definitie van ligplaatsen ingevoegd en er wordt bepaald tot welke categorie van infrastructuur ligplaatsen behoren.

In het Havendecreet is sprake van het beheer en de exploitatie van het openbaar en privaat havendomein als exclusieve havenbestuurlijke bevoegdheid van de havenbedrijven (artikel 2, 2°, a)). De inhoud van die havenbestuurlijke bevoegdheid vindt men in artikelen 9 tot en met 13, 18 en 19 van het Havendecreet.

Zoals in de toelichting bij artikel 9 van het Havendecreet wordt gesteld (*Parl. St.* VI. Parl. 1998-99, nr. 1144/1), zijn uiteraard niet alle binnen het havengebied gelegen goederen eigendom van het havenbedrijf of van een andere publiekrechtelijke rechtspersoon. Het havenbedrijf beheert van die goederen enkel die waarvan het havenbedrijf eigenaar is, die aan het havenbedrijf in concessie of in beheer zijn gegeven, of waarop het havenbedrijf een recht van erfpacht of een recht van opstal heeft. De verduidelijking in de toelichting wordt nu in het Havendecreet zelf opgenomen via een definitie van het havendomein.

Het opnemen van een definitie van ‘havendomein’ in het Havendecreet mag geen aanleiding geven tot een inperking van de bevoegdheden van een havenbedrijf binnen het hele havengebied. Daarom wordt met betrekking tot de andere havenbestuurlijke bevoegdheden (inzake de havengelden, de openbare havendiensten en de bijzondere administratieve politie) verduidelijkt dat die bevoegdheden gelden in het havengebied.

Bij besluit van de Vlaamse Regering van 15 juli 2005 werd het Zeehavengebied Gent afgebakend. Het havengebied van Gent vormt één aansluitend ruimtelijk, economisch en functioneel geheel, dat zich deels op het grondgebied van de stad Gent, en deels op dat van de gemeente Evergem en van de gemeente Zelzate bevindt. Het Havenbedrijf Gent heeft sedert de inwerkingtreding van het Havendecreet conform artikel 3, §1, en artikel 4, §1, van dat decreet in het gehele havengebied van Gent (dus ook op de delen, gelegen in Evergem en Zelzate) exclusief de havenbestuurlijke bevoegdheden uitgeoefend. Om discussies uit te sluiten en een uniform beheer binnen de grenzen van het havengebied te waarborgen, wordt bevestigd en geëxpliciteerd dat het havengebied van Gent zich deels bevindt op het grondgebied van de stad Gent en deels op dat van de gemeenten Evergem en Zelzate.

Artikel 3

De mogelijkheid om uitkeringen in te houden of terug te vorderen wordt uitgebreid tot alle gevallen waarin een havenbedrijf de bepalingen van het Havendecreet en/of van de uitvoeringsbesluiten ervan niet naleeft.

Artikel 32 van het Havendecreet had betrekking op de mogelijkheid subsidies toe te kennen aan de havenbedrijven ten behoeve van de havenkapiteinsdiensten. Die bepaling werd in 2006 opgeheven en opgenomen in artikel 32 van het decreet van 16 juni 2006 betreffende de begeleiding van de scheepvaart op de maritieme toegangswegen en de organisatie van het Maritiem Reddings- en Coördinatiecentrum.

Voor de volledigheid wordt in artikel 4, §2, ook verwezen naar artikel 29ter van het Havendecreet, dat in 2004 werd ingevoegd.

Er wordt op gewezen dat de Vlaamse Regering, overeenkomstig artikel 4, §3, de nadere regelen met betrekking tot de inhoudingen en terugvorderingen moet bepalen in een uitvoeringsbesluit.

Artikel 4

Aangezien het Wetboek van Vennootschappen diverse vormen van vennootschappen behandelt (bvba, nv enzovoort), wordt verduidelijkt dat de havenbedrijven onderworpen zijn aan de regels inzake naamloze vennootschappen. Aangezien boek III van het Wetboek van Koophandel werd opgeheven, wordt verwezen naar de huidige bepalingen.

Als onderdeel van een totaalvisie inzake ‘public port governance’, dat wil zeggen het deugdelijk bestuur bij de havenbedrijven, wordt bepaald dat de raad van bestuur expliciet kan beslissen bestuursbevoegdheden over te dragen aan het directiecomité. In dat geval moet het directiecomité ten minste trimestrieel aan de raad van bestuur rapporteren over de beslissingen die het heeft genomen op basis van die overgedragen bestuursbevoegdheden.

De havenbedrijven van Antwerpen, Gent en Oostende zijn onderworpen aan de bepaling inzake het genderevenwicht in de raad van bestuur omdat zij de rechtsvorm van autonoom gemeentelijk havenbedrijf hebben aangenomen (zie artikel 19ter, §3, Havendecreet). Die bepaling wordt nu ook van toepassing verklaard op de Maatschappij van de Brugse Zeehaven (MBZ), als onderdeel van een totaalvisie inzake ‘public port governance’. Dat ligt in het verlengde van het genderbeleid van de Vlaamse overheid.

Voor de toelichting met betrekking tot artikel 5, §5, wordt verwezen naar de toelichting met betrekking tot artikelen 16 en 17 van het Havendecreet.

In een nieuwe paragraaf 6 wordt voorzien in een gelijkstelling van de havenbedrijven met het Vlaamse Gewest voor de toepassing van de wetten en decreten inzake de onroerende voorheffing.

Er wordt tevens voorzien in een gelijkstelling van de havenbedrijven, ongeacht de rechtsvorm die zij aannemen, met autonome gemeentebedrijven voor de toepassing van het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking. Op die wijze wordt bevestigd dat de havenbedrijven, ongeacht de rechtsvorm die zij aannemen, kunnen blijven participeren in intergemeentelijke verenigingen.

Ten slotte wordt voorzien in een gelijkstelling van de havenbedrijven, ongeacht de rechtsvorm die zij aannemen, met gemeenten en met van de gemeenten afhangende overheden (zoals de autonome gemeentelijke havenbedrijven) inzake subsidies en premies. Daardoor wordt duidelijkheid gecreëerd over het punt dat een havenbedrijf, ongeacht de rechtsvorm die het aanneemt, in essentie een bestuur blijft dat afhangt van de lokale overheden. Om de gelijkheid van de havenbedrijven te garanderen, moet een havenbedrijf, ongeacht de rechtsvorm die het aanneemt, in aanmerking kunnen blijven komen voor eventuele subsidies en premies binnen de groep van de lokale besturen, onder meer in het kader van sociaalrechtelijke materies.

Artikel 5

Aangezien in artikel 2 van het Havendecreet een definitie van ‘havendomein’ wordt ingevoegd, kan artikel 9 vereenvoudigd worden. De verwijzing naar suprastructuur en uitrustingsinfrastructuur kan worden geschrapt, aangezien het begrip ‘domeingoederen’ ook van toepassing is op suprastructuur en uitrustingsinfrastructuur.

Artikel 6

Op grond van artikel 2, 1°, en artikel 2, 2°, b), van het Havendecreet behoren de vaststelling en inning van havengelden tot de havenbestuurlijke bevoegdheden. De havenbedrijven zijn op grond van artikel 4, §1, van het Havendecreet als enige bevoegd om die bevoegdheid uit te oefenen.

De wijzigingen die met voorliggende bepalingen worden aangebracht, bevestigen de bestaande regeling, maar bieden tegelijkertijd een meer uitgewerkt juridisch kader voor het opleggen en innen van die havengelden, zodat de rechtszekerheid ter zake voor de havengebruikers en havenbedrijven wordt versterkt.

Onder het huidige decreet is het voor de havenbedrijven al mogelijk een onderscheid te maken tussen algemene en bijzondere havengelden. Tot nog toe wordt dat onderscheid evenwel enkel uitdrukkelijk toegelicht in de toelichting bij artikel 15 van het Havendecreet (cf. voorstel van decreet houdende het beleid en het beheer van de zeehavens (*Parl. St. Vl. Parl.* 1998-99, nr. 1144/1, p. 5). Dat onderscheid wordt nu in het nieuwe artikel 15, §1 en §2, decretaal verankerd en verduidelijkt:

- de algemene havengelden vormen de tegenprestatie voor het recht om het betrokken havengebied binnen te varen, het havengebied door te varen, er aan te meren of er te verblijven. Die havengelden worden dus betaald in ruil voor het recht om gebruik te mogen maken van de haven in het algemeen. Het betreft met andere woorden de vergoeding die verschuldigd is voor schepen die een ‘toegangsticket’ tot het havengebied wensen om er te varen, aan te meren en/of te verblijven;
- de bijzondere havengelden vormen dan weer een vergoeding voor welbepaalde infrastructuur (bijvoorbeeld droogdokken) of specifieke diensten (cf. de levering van water of loods- en sleepdiensten) die de havenbedrijven aan de havengebruikers aanbieden.

De nieuwe decretale bepaling bevestigt verder dat de havengelden een retributie vormen. Momenteel wordt al aangenomen dat havengelden als reglementaire retributievergoedingen kwalificeren (cf. advies van de Raad van State bij een ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993, *Parl. St.* VI.Parl. BZ 1992, nr. 235/1, p. 130; advies van de Raad van State bij ontwerp van decreet houdende de vergoeding, verschuldigd door de gebruikers van het verkeersbegeleidingssysteem voor vaartuigen, *Parl. St.* VI.Parl. 2008-09, nr. 1886/1, p. 41).

Het tweede lid van paragraaf 1 bevestigt dat de havenbedrijven als enige bevoegd zijn om de algemene havengelden vast te stellen en te innen of te laten innen. Die bevestiging is van belang omdat schepen die een havengebied aandoen, soms niet alleen wateroppervlakten gebruiken die eigendom zijn of beheerd worden door de havenbedrijven, maar ook gedeelten (bijvoorbeeld de maritieme toegangsweg binnen het havengebied) die door andere overheden beheerd worden. Voorliggende bepaling bevestigt dat via de algemene havengelden de havenbedrijven (en alleen zij) een vergoeding kunnen vragen voor het recht dat aldus wordt toegekend om van de wateroppervlakten van het gehele havengebied gebruik te maken, ongeacht de overheid die de betrokken wateroppervlakten beheert of er eigenaar van is.

Voor de duidelijkheid wordt gepreciseerd dat de algemene en bijzondere havengelden niet alleen door de havenbedrijven zelf geïnd kunnen worden, maar dat ze de materiële uitvoering ter zake in voorkomend geval – onder hun aansturing en verantwoordelijkheid – ook door een dienstverlener kunnen laten uitvoeren. Om die reden wordt gesteld dat de havenbedrijven de havengelden innen of laten innen. Het vaststellen van de havengelden moeten de havenbedrijven evident zelf doen. Meer concreet komt dat binnen de havenbedrijven toe aan de raden van bestuur (cf. artikel 15, §3), die daarvoor de benodigde tariefreglementen vaststellen.

De nieuwe paragraaf 3 van artikel 15 bevat ten slotte nog drie belangrijke preciseringen.

In de eerste plaats wordt uitdrukkelijk opgelegd dat de algemene en bijzondere havengelden op transparante wijze bekendgemaakt moeten worden. Dat sluit aan bij de al bestaande praktijk van de havenbedrijven om hun tariefreglementen op transparante wijze bekend te maken (bijvoorbeeld via een bekendmaking ervan op de website van het betrokken havenbedrijf). Op die wijze wordt ook de naleving van het gelijkheidsbeginsel ten aanzien van alle havengebruikers gewaarborgd.

Verder wordt benadrukt dat de havenbedrijven bij het vaststellen van de havengelden autonoom optreden. Zo is het mogelijk dat elk havenbedrijf een eigen commerciële strategie volgt (bijvoorbeeld door een redelijke winstmarge op de gevorderde havengelden te beogen om zo nieuwe investeringen in haveninfrastructuur mogelijk te maken) en over de vrijheid beschikt om bepaalde variaties in de tarieven toe te passen, bijvoorbeeld om beleidsdoelstellingen in het algemeen belang te realiseren (bijvoorbeeld door lagere tarieven aan te bieden aan havengebruikers die milieuvriendelijke technologieën gebruiken). Die bevoegdheid is altijd begrensd door het gelijkheids-, transparantie- en proportionaliteitsbeginsel.

Ten slotte wordt aangegeven dat de havengelden in redelijke verhouding moeten staan tot de waarde van de geleverde tegenprestaties. Die vereiste vloeit voort uit de kwalificatie van de havengelden als retributies. Uit de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof inzake retributies blijkt dat het evenredigheidsbeginsel of proportionaliteitscriterium vereist dat er een redelijke verhouding bestaat tussen de waarde of de kostprijs van de verstrekte dienst en het bedrag dat de heffingsplichtige verschuldigd is (cf. GwH, nr. 44/2010 van 29 april 2010, overw. B.3; GwH, nr. 115/2011 van 23 juni 2011, overw. B.10.3; GwH, nr. 2/2012 van 11 januari 2012, overw. B.32; GwH, nr. 21/2013 van 28 februari 2013, overw. B.3.3).

Volgens die rechtspraak hoeft een retributie dus niet noodzakelijk louter in verhouding te staan tot de kosten van de geleverde dienst, maar is het ook mogelijk om de redelijke verhouding te bepalen op grond van de waarde die de verstrekte dienst kan vertegenwoordigen. Er wordt daarom uitdrukkelijk bevestigd dat de havengelden ook kunnen worden vastgesteld in een redelijke verhouding tot de waarde van de tegenprestatie. Daarmee wordt de nodige flexibiliteit gecreëerd om bij het vaststellen van de havengelden niet noodzakelijk een strikte kostenbenadering te hanteren. Het begrip ‘waarde’ moet in deze context ruim worden geïnterpreteerd, in die zin dat de havenbedrijven bij het bepalen van de redelijke verhouding met verschillende waardecomponenten (waaronder mogelijk, maar niet noodzakelijkerwijze, ook de kosten) rekening kunnen houden en dat ze daarbij over een zeer ruime discretionaire bevoegdheid beschikken. Op die wijze worden de mogelijkheden om een efficiënt commercieel havenbeleid te voeren via de havengelden gegarandeerd en wordt vermeden dat eventuele discussies zouden ontstaan bij algemene rechten en diensten (zoals het recht om in het havengebied binnen te varen, er door te varen, er aan te meren of er te verblijven, hetgeen via de algemene havengelden vergoed wordt), aangezien voor die rechten het identificeren van het geheel van de individuele kostenposten vaak moeilijk of zelfs onmogelijk is.

Artikelen 7 en 8

Aangezien het begrip ‘havengebonden diensten’ niet duidelijk is en in de praktijk voor verwarring kan zorgen, wordt dat begrip gespecificeerd en vervangen door ‘openbare havendiensten’.

De aanpassingen van artikel 17 van het Havendecreet strekken ertoe het kader te expliciteren waarbinnen de havenbedrijven de vrijheden uitoefenen waarover ze krachtens het Havendecreet beschikken om de openbare havendiensten vast te stellen en te organiseren. De openbare havendiensten zijn verbonden met openbardienstverplichtingen, die op hun beurt uitdrukking geven aan doelstellingen van algemeen belang, die door de havenbedrijven voorafgaandelijk moeten worden geformuleerd (zie het ontwerp van wijziging van artikel 5, §5, van het Havendecreet).

Niet alle diensten die een havenbedrijf aanbiedt, zijn openbare havendiensten. Openbare havendiensten zijn exclusieve openbare diensten. Dat houdt in dat alle gebruikers recht hebben op een basisaanbod dienstverlening, dat de dienstverlener zorgt voor continuïteit van de dienst, dat bepaalde kwaliteitsnormen worden gegarandeerd en dat alle gebruikers op een gelijke manier worden behandeld.

De raden van bestuur van de havenbedrijven bepalen zelf welke diensten openbare havendiensten zijn. Diensten die door een havenbedrijf als openbare havendiensten worden opgesomd, worden gereguleerd door dat havenbedrijf. Het havenbedrijf verstrekt de openbare havendiensten zelf of laat dat over aan andere ondernemingen. Andere ondernemingen kunnen die diensten enkel aanbieden mits naleving van de voorwaarden, gesteld door het havenbedrijf. Het havenbedrijf ziet toe op de naleving van de voorwaarden door die ondernemingen. Jaarlijks wordt daarover aan de raad van bestuur van het havenbedrijf gerapporteerd. Om te vermijden dat een havenbedrijf tegelijk rechter en partij is, wordt bepaald dat, indien de openbare havendienst wordt verstrekt door het havenbedrijf zelf of via inbesteding (‘in house’), het havenbedrijf het rapport moet laten opstellen door een van het havenbedrijf onafhankelijke entiteit.

Diensten die geen openbare havendiensten zijn, kunnen door ongeacht welke onderneming, waaronder de havenbedrijven, aangeboden worden. De havenbedrijven kunnen die diensten niet reguleren.

Artikel 9

Artikel 18, §3, van het Havendecreet bepaalt dat tegen 1 januari 2010 overeenkomsten worden afgesloten om tot een eenvormig eigendomsstatuut te komen van de domeingoe-deren (met inbegrip van de haveninfrastructuur). Niet een eenvormig eigendomsstatuut is relevant, wel een eenvormig statuut dat de keuze laat tussen enerzijds eigendomsverwer-ving en anderzijds een concessie- of beheersovereenkomst. Dat moet dan wel gebeuren tegen eenvormige prijzen en voorwaarden (cf. artikel 18, §2), in overeenstemming met de Europese regelgeving op dat vlak.

De oplossing bestaat er dan ook in om:

- de keuzemogelijkheid eigendomsverwerving versus concessie/beheer in het Haven-decreet (artikel 18, §2) vast te leggen;
- voor de nieuwe beheers- en concessieovereenkomsten eenvormige regels vast te leggen. Die eenvormige regels moeten worden bepaald in een nog op te stellen besluit van de Vlaamse Regering.

Artikelen 10 en 11

Het nieuwe artikel 19novies benadrukt dat in het kader van de eenheid van beheer in het havengebied de havenbedrijven erkend worden als gebiedsbeheerder binnen het haven-gebied. Waar de havenbedrijven de exclusieve havenbestuurlijke bevoegdheid hebben het havendomein te beheren en te exploiteren, oefenen zij de bevoegdheden van de gebieds-beheerder uit binnen het hele havengebied.

De adviserende bevoegdheid in paragraaf 1 heeft tot doel de andere overheden te wijzen op de impact van mogelijke beslissingen op de ontwikkelingskansen die aan de haven zijn gegeven in het kader van de afbakening van het havengebied. De adviserende bevoegdheid is zowel geografisch als thematisch beperkt. Thematisch moet er een mogelijke impact zijn op de exploitatie van het havengebied. Geografisch gaat het om onderzoeks- en besluit-vormingstrajecten op plan- en projectniveau binnen de gemeenten waarop het haven-gebied zich bevindt.

In paragraaf 2 wordt bepaald dat de havenbedrijven als gebiedsbeheerder gebiedsgerichte initiatieven kunnen ontplooiën. Een voorbeeld daarvan zijn initiatieven inzake dynamisch verkeersmanagement.

Artikelen 12 en 13

Sinds de inwerkingtreding van het Havendecreet is het duidelijk dat per havengebied slechts één havenbedrijf bevoegd kan zijn. Wat het havengebied van Gent betreft, is dat het Havenbedrijf Gent.

Bij besluit van de Vlaamse Regering van 15 juli 2005 werd het Zeehavengebied Gent afge-bakend. Het havengebied van Gent vormt één aansluitend ruimtelijk, economisch en functioneel geheel, dat zich deels op het grondgebied van de stad Gent, deels op dat van de gemeente Evergem en van de gemeente Zelzate bevindt. Het Havenbedrijf Gent heeft sedert de inwerkingtreding van het Havendecreet, conform artikel 2, 6°, artikel 3, §1, en artikel 4, §1, van dat decreet, in het gehele havengebied van Gent (dus ook op de delen, gelegen in Evergem en Zelzate) exclusief de havenbestuurlijke bevoegdheden uitgeoefend.

Wat het havengebied van Antwerpen betreft, en meer bepaald het deel Linkerscheldeoever (LSO) dat zich buiten de stad Antwerpen bevindt, werd de bevoegdheid van het Havenbedrijf Antwerpen voor bepaalde havengerelateerde zaken die het grondgebied van de stad Antwerpen overschrijden, al vóór het Havendecreet geregeld en bevestigd in de wet van 19 juni 1978 betreffende het beheer van het linkerscheldeoevergebied ter hoogte van Antwerpen en houdende maatregelen voor het beheer en de exploitatie van de haven van Antwerpen.

Momenteel staan grote ontwikkelingen in de Gentse haven op het grondgebied van de gemeenten Evergem en Zelzate op stapel. Het betreft onder meer de ontwikkeling van het bedrijventerrein Rieme-Noord en Kluizendok op het grondgebied van de gemeente Evergem. Dat noodzaakt – naar het voorbeeld van hetgeen voor LSO te Antwerpen werd uitgewerkt – een uniforme structuur en aanpak van het gebiedsbeheer binnen dat gebied. Om discussies uit te sluiten en een uniform beheer binnen de grenzen van het havengebied te waarborgen, wordt de bevoegdheid van het Havenbedrijf Gent voor het gehele havengebied van Gent (met inbegrip van de delen die gelegen zijn op het grondgebied van de gemeenten Evergem en Zelzate), die het al putte uit het Havendecreet, bevestigd en geëxpliciteerd. Het nieuwe artikel 19decies verduidelijkt dat het Havenbedrijf Gent bevoegd is voor het gehele havengebied van Gent, ongeacht de rechtsvorm van het Havenbedrijf Gent.

Artikel 14

Artikel 21 van het Havendecreet bepaalt dat de havenbedrijven moeten beschikken over een analytische boekhouding en gebruik moeten maken van een dienst Interne Audit. De havenbedrijven bepalen zelf hoe ze hun analytische boekhouding en interne audit organiseren.

Een goede analytische boekhouding is wenselijk voor een vlotte invulling en controle van de overeenkomsten (havenkapiteinsdiensten, sluizen, baggeren) tussen het Vlaamse Gewest en de havenbedrijven.

Een dienst Interne Audit (die zowel intern kan worden georganiseerd als kan worden uitbesteed) is behalve voor de klassieke opdrachten van de revisor nodig voor een goed risico-beheer, dat onder de verantwoordelijkheid valt van de directie en de raad van bestuur van elk havenbedrijf.

Met betrekking tot de analytische boekhouding en de dienst Interne Audit wordt nu een datum opgenomen, waarna sancties mogelijk zijn, zoals bepaald in het ontwerp van het gewijzigde artikel 4.

Artikel 15

Momenteel moet elke vervreemding of hypothekering, ongeacht hoe lang het geleden is dat de subsidie of medefinanciering werd verleend, goedgekeurd worden. Voor gevallen waar de subsidieverlening al lang geleden is gebeurd, wordt de verplichte goedkeuring gezien als een niet te rechtvaardigen administratieve last. De goedkeuring kan op pragmatische gronden beperkt worden tot tien jaar na de subsidieverlening (en wordt bijvoorbeeld niet gekoppeld aan de afschrijvingstermijnen, wat heel wat extra administratieve lasten zou meebrengen).

Artikel 16

Mits de notulen van het directiecomité ter inzage liggen van de leden van de raad van bestuur (zie de wijziging met betrekking tot artikel 5, §3, Havendecreet), kan het toezicht van de havencommissaris op de bestuursorganen vervangen worden door het toezicht op de raden van bestuur. De uitnodigingen voor vergaderingen en de beslissingen waarvan de gewestelijke havencommissaris op de hoogte wordt gesteld, hebben trouwens altijd enkel betrekking gehad op de raden van bestuur.

Naar aanleiding van de omvorming van het Havenbedrijf Gent tot een naamloze vennootschap van publiek recht is de vraag gerezen wie toezicht houdt op de beslissingen van de algemene vergadering. Momenteel is er enkel bij MBZ een algemene vergadering. De gewestelijke havencommissaris wordt uitgenodigd voor alle vergaderingen van de algemene vergadering van MBZ, maar dat is niet expliciet geregeld in het Havendecreet. Bij de autonome gemeentelijke havenbedrijven is de tegenhanger van de algemene vergadering de gemeenteraad. Het administratieve toezicht op de beslissingen van de gemeenteraad is geregeld in het Gemeentedecreet. Bijgevolg wordt het toezicht van de gewestelijke havencommissaris uitgebreid tot de beslissingen van de algemene vergadering.

Artikel 17

In artikel 2 wordt een definitie van ‘ligplaats’ ingevoegd en worden ligplaatsen ondergebracht in de categorie uitrustingsinfrastructuur. Aangezien subsidies voor het onderhoud van andere uitrustingsinfrastructuur (kaaimuren, interne ontsluitingswegen enzovoort) niet opgenomen zijn in het Havendecreet, wordt ook de mogelijkheid om subsidies te geven voor het onderhoud van de ligplaatsen opgeheven. Aangezien er tussen het Vlaamse Gewest en de havenbedrijven op basis van artikel 31 overeenkomsten zijn afgesloten voor de periode 2012-2014, wordt artikel 31 op 1 januari 2015 opgeheven.

Artikel 18

Artikel 263decies van de Nieuwe Gemeentewet verwijst naar hoofdstuk VI van titel III van de Nieuwe Gemeentewet als basis voor de statutaire pensioenen van de ambtenaren van de autonome gemeentebedrijven. Artikel 263decies werd niet afgeschaft voor de havenbedrijven, maar de vraag is of dat artikel nog steeds de basis biedt voor de statutaire pensioenen van de ambtenaren van de autonome gemeentelijke havenbedrijven. Daarom wordt verduidelijkt dat dat het geval is.

Dirk DE KORT

Jan ROEGIERS

Lies JANS

Caroline BASTIAENS

Steve D’HULSTER

Tine EERLINGEN

Sas VAN ROUVEROIJ

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 2 van het decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 2° wordt vervangen door wat volgt:

“2° havenbestuurlijke bevoegdheden:

- a) het beheer en de exploitatie van het openbaar en privaat havendomein;
- b) de vaststelling en de inning van de havengelden in het havengebied;
- c) de vaststelling en de organisatie van de openbare havendiensten in het havengebied;
- d) de uitoefening van de bijzondere administratieve politie in het havengebied;”;

2° punt 3° wordt vervangen door wat volgt:

“3° openbare havendiensten: alle havendiensten waaraan openbaredienstverplichtingen voor het havenbedrijf verbonden zijn, die rechtstreeks of onrechtstreeks het overslag- en transportgebeuren in het havengebied ondersteunen;”;

3° aan punt 6° worden de woorden “, en dit op het grondgebied van de stad Gent, de gemeente Evergem en de gemeente Zelzate” toegevoegd;

4° aan punt 11° worden de woorden “met uitzondering van de ligplaatsen” toegevoegd;

5° in punt 12°, vervangen bij het decreet van 21 december 2001, wordt het woord “spoorwegen” vervangen door de woorden “zaten van spoorwegen”;

6° aan punt 12°, vervangen bij het decreet van 21 december 2001, worden de woorden “de ligplaatsen” toegevoegd;

7° punt 15°, opgeheven bij het decreet van 1 februari 2008, wordt opnieuw opgenomen in de volgende lezing:

“15° ligplaats: het wateroppervlak dat gebruikt wordt als aanleg- of wachtplaats voor vaartuigen, of daartoe onmiddellijk in gebruik kan worden genomen;”;

8° aan punt 16° worden de woorden “; telkens met uitzondering van de ligplaatsen” toegevoegd;

9° een punt 20° wordt toegevoegd, dat luidt als volgt:

“20° havendomein: alle domeingoederen gelegen in het havengebied waarvan het havenbedrijf eigenaar is, die aan het havenbedrijf in concessie of in beheer zijn gegeven, of waarop het havenbedrijf een recht van erfpacht of een recht van opstal heeft.”.

Art. 3. In artikel 4 van hetzelfde decreet wordt paragraaf 2, vervangen bij het decreet van 21 december 2001 en gewijzigd bij het decreet van 1 februari 2008, vervangen door wat volgt:

“§2. Indien de havenbedrijven de bepalingen van dit decreet en van de besluiten, genomen ter uitvoering ervan, niet naleven, kan de Vlaamse Regering de uitkeringen, vermeld in artikel 29bis, 29ter, 30 en 31 van dit decreet en in artikel 32 van het decreet van 16

juni 2006 betreffende de begeleiding van de scheepvaart op de maritieme toegangswegen en de organisatie van het Maritiem Reddings- en Coördinatiecentrum, geheel of gedeeltelijk inhouden of terugvorderen, vermeerderd met de wettelijke verwijlntrest, tenzij de havenbedrijven binnen de twee maanden nadat hun die beslissing per aangetekende brief wordt bekendgemaakt, aan de Vlaamse Regering kunnen aantonen dat zij daaraan wel voldoen.”.

Art. 4. In artikel 5 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° paragraaf 2 wordt vervangen door wat volgt:

“§2. De havenbedrijven zijn onderworpen aan de bepalingen van het Wetboek van Vennootschappen met betrekking tot de naamloze vennootschappen voor zover ze niet met dit decreet of met andere wettelijke bepalingen in strijd zijn. De bepalingen van de wet van 17 juli 1997 betreffende het gerechtelijke akkoord, en de Faillissementswet van 8 augustus 1997, zijn niet van toepassing op de havenbedrijven, evenmin als de rechtsregels die betrekking hebben op een toestand van algemene samenloop van schuldeisers. Dat geldt eveneens voor de wetten en rechtsregels die de voormelde wetten of rechtsregels zouden wijzigen, vervangen of opheffen.”;

2° aan paragraaf 3, gewijzigd bij het decreet van 1 februari 2008, worden een tweede, een derde en een vierde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“De notulen van het directiecomité liggen ter inzage van de leden van de raad van bestuur.

Indien de raad van bestuur bestuursbevoegdheden overdraagt aan het directiecomité, dan wordt die overdracht expliciet bepaald door de raad van bestuur. Het directiecomité rapporteert ten minste trimestrieel aan de raad van bestuur over de beslissingen die het heeft genomen in het kader van de overgedragen bestuursbevoegdheden.

Ten hoogste twee derde van de leden van de raad van bestuur is van hetzelfde geslacht.”;

3° in paragraaf 5 wordt de zinsnede “Het doel en de taken die de havenbedrijven op zich nemen ter vervulling van hun opdracht van openbare dienst” vervangen door de zinsnede “De doelstellingen van algemeen belang die het havenbedrijf nastreeft, op basis waarvan de openbare havendiensten worden vastgesteld en georganiseerd.”;

4° een paragraaf 6 wordt toegevoegd, die luidt als volgt:

“§6. De havenbedrijven worden, ongeacht de rechtsvorm die zij aannemen, met het Vlaamse Gewest gelijkgesteld voor de toepassing van de wetten en decreten betreffende de onroerende voorheffing.

De havenbedrijven worden, ongeacht de rechtsvorm die zij aannemen, met autonome gemeentebesturen gelijkgesteld voor de toepassing van het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking.

De havenbedrijven worden, ongeacht de rechtsvorm die zij aannemen, met gemeenten en van de gemeenten afhangende overheden gelijkgesteld voor de toepassing van bepalingen inzake subsidies en premies.”.

Art. 5. In artikel 9 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 21 december 2001, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de zinsnede “De havenbedrijven beheren het binnen het havengebied gelegen openbaar domein waarvan zij het eigendomsrecht hebben of dat hun in beheer werd gegeven,” wordt vervangen door de zinsnede “De havenbedrijven beheren het openbaar en privaathavendomein,”;

2° het tweede en het derde lid worden opgeheven.

Art. 6. Artikel 15 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 15. §1. De algemene havengelden vormen de retributie die de havenbedrijven van de havengebruikers kunnen vorderen als tegenprestatie voor het recht om het betrokken havengebied binnen te varen, het door te varen, er aan te meren of er te verblijven.

De algemene havengelden komen uitsluitend toe aan de havenbedrijven en de havenbedrijven zijn binnen hun havengebied als enige bevoegd voor het vaststellen en het innen of laten innen van de algemene havengelden.

§2. Naast de algemene havengelden, kunnen de havenbedrijven ook bijzondere havengelden vaststellen en innen of laten innen voor infrastructuur of specifieke diensten die de havenbedrijven aan de havengebruikers aanbieden.

§3. De havenbedrijven maken de algemene en bijzondere havengelden op transparante wijze bekend.

De havengelden worden autonoom door de havenbedrijven vastgesteld, in redelijke verhouding tot de waarde van de in paragraaf 1, eerste lid, en paragraaf 2 vermelde tegenprestaties.”.

Art. 7. Artikel 16 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 16. §1. Onverminderd de aan andere overheden toegewezen bevoegdheden, stellen de havenbedrijven de openbare havendiensten vast en organiseren zij die.

§2. Het havenbedrijf kan de verstrekking van de openbare havendiensten al dan niet bij wijze van concessie van openbare dienst overlaten aan private of publieke rechtspersonen.”.

Art. 8. Artikel 17 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 17. §1. Het havenbedrijf stelt met betrekking tot de openbare havendiensten de openbaredienstverplichtingen vast die bij de verstrekking ervan zullen worden nageleefd. De openbaredienstverplichtingen zijn minstens gericht op de volgende doelstellingen:

- het garanderen van een basisaanbod dienstverlening tegen redelijke voorwaarden aan alle havengebruikers die daar binnen redelijke grenzen om vragen;
- het garanderen van de continuïteit en de regelmatigheid van de dienstverlening;
- het te allen tijde garanderen van de kwaliteit van de dienstverlening;
- de bescherming van de gebruiker en van het milieu bij de dienstverlening.

§2. De havenbedrijven bepalen de regeling en de gebruiksvoorwaarden van de openbare havendiensten, en maken die bekend aan de havengebruikers.

§3. Het havenbedrijf rapporteert jaarlijks aan de raad van bestuur over de naleving van de openbaredienstverplichtingen. Indien de openbare havendienst wordt verstrekt door het havenbedrijf of door een juridisch zelfstandige entiteit waarover het havenbedrijf een zeggenschap uitoefent die vergelijkbaar is met de zeggenschap die het uitoefent over de eigen diensten, wordt het rapport opgesteld door een van het havenbedrijf onafhankelijke entiteit.”.

Art. 9. In artikel 18 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 2 worden de woorden “in concessie dan wel” vervangen door de woorden “in eigendom overdragen dan wel in concessie of” en worden de woorden “het beheer” vervangen door de woorden “het in beheer”;

2° paragraaf 3, gewijzigd bij het decreet van 21 december 2001, wordt opgeheven.

Art. 10. In hoofdstuk II van hetzelfde decreet wordt een afdeling 1ter ingevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling 1ter. Gebiedsbeheer”.

Art. 11. In hetzelfde decreet wordt in afdeling 1ter, ingevoegd bij artikel 10, een artikel 19novies ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 19novies. §1. Met behoud van de toepassing van de wet van 19 juni 1978 betreffende het beheer van het linkerscheldeovergebied ter hoogte van Antwerpen en houdende maatregelen voor het beheer en de exploitatie van de haven van Antwerpen, worden de havenbedrijven als gebiedsbeheerder van de in artikel 2, 5°, 6°, 7° en 8°, vermelde havengebieden betrokken bij het beleid en de beleidsvoorbereiding van andere overheden. Met name wordt aan de havenbedrijven voor het havengebied waarvoor zij bevoegd zijn, een adviserende bevoegdheid toegekend betreffende alle onderzoeks- en besluitvormings-trajecten op plan- en projectniveau binnen de gemeenten op wier grondgebied het betrokken havengebied zich bevindt, die een impact kunnen hebben op de exploitatie van het havengebied.

§2. Met behoud van de toepassing van de wet van 19 juni 1978 betreffende het beheer van het linkerscheldeovergebied ter hoogte van Antwerpen en houdende maatregelen voor het beheer en de exploitatie van de haven van Antwerpen, en met behoud van de bevoegdheden van andere overheden binnen het betrokken havengebied, kunnen de havenbedrijven als gebiedsbeheerder van de in artikel 2, 5°, 6°, 7° en 8°, vermelde havengebieden gebiedsgerichte initiatieven ontplooiën.”.

Art. 12. In hoofdstuk II van hetzelfde decreet wordt een afdeling 1quater ingevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling 1quater. Bijzondere bepaling met betrekking tot het havengebied van Gent”.

Art. 13. In hetzelfde decreet wordt in afdeling 1quater, ingevoegd bij artikel 12, een artikel 19decies ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 19decies. Het havenbedrijf, bevoegd voor het havengebied van Gent, is, ongeacht de rechtsvorm van dat havenbedrijf, bevoegd binnen het gehele havengebied van Gent, met inbegrip van die gedeelten van het havengebied die op het grondgebied van de gemeenten Evergem en Zelzate zijn gelegen.”.

Art. 14. In artikel 21 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 1 februari 2008, worden de zinnen “De analytische boekhouding maakt bovendien een onderscheid tussen de verschillende dienstverleningen. De havenbedrijven maken gebruik van een dienst Interne Audit.” vervangen door de zinnen “Vanaf 1 juli 2014 maakt de analytische boekhouding bovendien een onderscheid tussen de verschillende dienstverleningen. Vanaf 1 juli 2014 maken de havenbedrijven gebruik van een dienst Interne Audit.”.

Art. 15. In artikel 22 van hetzelfde decreet wordt punt 1° vervangen door wat volgt:

“1° de beslissingen tot vervreemding of hypothekering van de uitrustingsinfrastructuur, gelegen in het havengebied, waarvoor de Vlaamse Regering minder dan 10 jaar geleden een principiële beslissing heeft genomen tot toekenning van een subsidie of medefinanciering;”.

Art. 16. In artikel 23 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 1 februari 2008, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 2 worden de woorden “van de raad van bestuur” telkens vervangen door de woorden “van de algemene vergadering en van de raad van bestuur”;

2° in paragraaf 4 worden de woorden “van de bestuursorganen” vervangen door de woorden “van de algemene vergadering en van de raad van bestuur”.

Art. 17. Artikel 31 van hetzelfde decreet wordt op 1 januari 2015 opgeheven.

Art. 18. Aan artikel 263decies van de Nieuwe Gemeentewet, ingevoegd bij de wet van 22 februari 1998, worden de woorden “en op de autonome gemeentelijke havenbedrijven in de zin van het decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens” toegevoegd.

Dirk DE KORT

Jan ROEGIERS

Lies JANS

Caroline BASTIAENS

Steve D’HULSTER

Tine EERLINGEN

Sas VAN ROUVEROIJ